

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/231/2013
Identifikačné číslo spisu:	6607215991
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:6607215991.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Edity Bakošovej a sudcov JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci žalobcov 1/ D., bývajúceho vo W., 2/ P. bývajúcej vo W. obaja zastúpení JUDr. Jozefom Polákom, advokátom v Dolnom Kubíne, Radlinského č. 1718, proti žalovaným 1/ Matici Slovenskej, so sídlom v Martine, L. Novomeského č. 32, IČO: 00 179 027, zastúpenej Advokátskou kanceláriou OLEXOVA-VASILISIN s.r.o., IČO: 36 820 059, so sídlom v Bratislave, Dunajská č. 18, 2/ H. bývajúcemu v H., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 5 C 209/2007, v konaní o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. novembra 2012 sp. zn. 17 Co 366/2011, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovia sú povinní zaplatiť žalovanej 1/ spoločne a nerozdielne náhradu trov dovolacieho konania v sume 862,87 Eur k rukám advokáta, do troch dní.

Odôvodnenie

Okresný súd Lučenec rozsudkom z 26. októbra 2009 č.k. 5 C 209/2007-305 v spojení s opravným uznesením z 12. januára 2010 č.k. 5 C 209/2007-338 určil, že vlastníckmi nehnuteľnosťami zapísanými na LV č. XXXX k. ú. H., rodinný dom, súp. č. XXX na KN parc. č. XXXX spolu s KN parc. č. XXXX, zast. pl. o výmere 207 m², rodinný dom súp. č. XXXX postavený na KN parc. č. XXXX spolu s KN parc. č. XXXX, zastavaná plocha o výmere 174 m², KN parc. č. XXXX, zastavaná plocha o výmere 57 m² a KN parc. č. XXXX, zastavaná plocha o výmere 47 m², sú žalobcovia v podiele 1/1. Žalobu proti žalovanému 2/ o určenie, že žalobcovia sú vlastníckmi nehnuteľnosťami zapísanými na LV č. XXXX k. ú. H., radová garáž súp. č. XXXX., postavená na parc. č. XXXX/XX spolu s KN parc. č. XXXX/XX o výmere 22 m², zamietol. Žalovanej 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu trov konania v sume 16.580,42 Eur na účet ich právneho zástupcu a tiež povinnosť nahradiť trovy konania štátu v sume 179,09 Eur na účet Okresného súdu Lučenec, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem výpočtu vykonaného dokazovania vo veci samej - bez uvedenia konkrétneho záveru, ku ktorému na jeho základe dospel - sa

osobitne zaoberal otázkou, či prejednaníu veci nebráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata), a to konkrétne rozsudok Okresného súdu Lučenec z 26. marca 2003 č.k. 14 Cb 399/2001-136, ktorý nadobudol právoplatnosť 24. marca 2004, ktorým súd zamietol žalobu žalobcov o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy v konaní proti žalovaným 1/ UniBanke, a.s. (právnej nástupkyni POENOBANKY, a.s.) a 2/ Matici Slovenskej. Dospel k záveru, že existencia tejto prekážky v konaní nie je daná a to z dôvodu, že rozsudok z 26. marca 2003 sp. zn. 14 Cb 399/2001 nepovažoval za rozhodnutie, ktoré by vyvolávalo právne účinky a nepovažoval ho ani za rozhodnutie, ktoré by bolo záväzné pre orgány (§ 159 ods. 2 O.s.p.).

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovanej 1/ uznesením z 10. mája 2010 sp. zn. 17 Co 7/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením v odvolaní napadnutom výroku, ktorým súd žalobe vyhovel, zrušil a konanie v tejto časti zastavil. Výroky o povinnosti žalovanej 1/ nahradiť žalobcom a štátu trovy konania zrušil a v tejto časti vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Proti výroku o zamietnutí žaloby vo vzťahu k žalovanému 2/ odvolanie podané nebolo, preto v tejto časti nadobudlo rozhodnutie právoplatnosť. Krajský súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k názoru, že právoplatný rozsudok Okresného súdu Lučenec sp. zn. 14 Cb 399/2001 bráni prejednaníu veci v tomto konaní (§ 159 ods. 3 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe dovolania žalobcov uznesením z 24. novembra 2011 sp. zn. 4 Cdo 22/2011 uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici v napadnutej, konanie zastavujúcej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd v Banskej Bystrici po vrátení mu veci prejednal vec na pojednávaní, doplnil dokazovanie a rozsudkom z 28. novembra 2012 sp. zn. 17 Co 366/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v jeho odvolaní napadnutom výroku, ktorým určil, že žalobcovia sú vlastníkmí nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, kat. úz. Lučenec - rodinný dom súp. č. XXX na KN parc. č. XXXX. spolu s KN parc. č. XXXX - zast. pl. vo výmere 207 m², rodinný dom súp. č. XXXX postavený na KN parc. č. XXXX. spolu s KN parc. č. XXXX - zast. pl. vo výmere 174 m², KN parc. č. XXXX - zast. pl. vo výmere 57 m², a KN parc. č. XXXX - zast. pl. vo výmere 47 m², zmenil tak, že žalobu aj v tejto časti zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia svoje vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam odvodzujú z neplatnosti kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997, ktorou Poľnobanka, a.s. Bratislava, ako záložný veriteľ a zástupca žalobcov podľa mandátnej zmluvy z 21. augusta 1995 a zmluvy o zriadení záložného práva č. XX/XXXX/XXXX z 21. augusta 1995, predala predmetné nehnuteľnosti žalovanej 1/ - Matici Slovenskej, pričom pôvodne neplatnosť tejto zmluvy odvodzovali od porušenia § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka s tvrdením, že záložný veriteľ nepostupoval pri realizácii záložného práva v súlade so zákonom, keď záložcu a dlžníka neupozornil o zamýšľanom výkone záložného práva. Okrem toho namietajú, že kúpna zmluva nebola uzatvorená v zákonom predpísanej forme, pretože netvorila technickú jednotu v zmysle § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka, že mandátna zmluva je neplatná a preto mandatár nemohol predat' založené nehnuteľnosti, a kúpna zmluva je neplatná aj z dôvodu, že nie je možné oddeliť časť zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorých vlastníkmí v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy 17. apríla 1997 žalobcovia už neboli (garáž s pozemkom - pozn. dovolacieho súdu). Na základe vykonaného dokazovania potom na rozdiel od súdu prvého stupňa odvolací súd vyslovil, že otázku platnosti kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997 skúmal Okresný súd Lučenec už v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Cb 399/2001 a to na návrh žalobcov. Platnosť kúpnej zmluvy bola predmetom tohto konania, t.j. vecou samou, pričom výrokom svojho rozhodnutia súd rozhodol o otázke (ne)platnosti kúpnej zmluvy. Uviedol, že v tomto konaní - o určenie vlastníctva, v ktorom žalobcovia tvrdia, že sú vlastníkmí predmetných nehnuteľností z dôvodu neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorou mali byť nehnuteľnosti prevedené na žalovanú 1/, je takýto výrok právoplatného rozsudku, podľa § 159 ods. 3 (správne ods. 2) O.s.p. pre súd záväzný a súd nemôže v tomto konaní posúdiť otázku platnosti kúpnej zmluvy (pokiaľ nenastali iné skutočnosti, ktoré neboli v čase pôvodného konania a došlo k nim neskôr), inak. Nesúhlasil s názorom žalobcov, že predmetný rozsudok nie je pre súd záväzný, pretože z jeho výroku jednoznačne vyplýva, že súd v takom konaní posudzoval platnosť kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997, ktorou Matica Slovenská nadobudla nehnuteľnosti vo výroku rozhodnutia konkrétne uvedené, pričom v konaní - o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy - konal nielen odvolací súd, ale aj súd dovolací, a žiaden z nich nevyhodnotil rozsudok súdu prvého stupňa ako materiálne nevykonateľný, ako tvrdia žalobcovia. Nestotožnil sa ani s názorom žalobcov, že nastali nové skutočnosti, ktoré tu neboli v čase pôvodného konania, pre ktoré by otázku platnosti kúpnej zmluvy bolo možné posúdiť inak, pretože novou

skutočnosťou nie je „nový názor“ žalobcov, že mandátna zmluva obsahujúca splnomocnenie záložného veriteľa na predaj nehnuteľností je neplatná, pretože v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Cb 399/2001 bola platnosť kúpnej zmluvy odvodená práve od plnomocenstva vyplývajúceho z mandátnej zmluvy oprávňujúceho záložného veriteľa na všetky právne úkony spojené s predajom založených nehnuteľností a súd skúmal aj vplyv záložnej zmluvy na platnosť kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997. Za novú skutočnosť odvolací súd nepovažoval ani námietku žalobcov týkajúcu sa nedodržania formy kúpnej zmluvy v zmysle § 46 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka spočívajúcej v nedostatku jej pevného zošitia šnúrou, keď takáto skutočnosť z obsahu spisu (predloženej fotokópie predmetnej zmluvy) ani nevyplývala a s námietkou, že žalobcovia ku dňu 17. apríla 1997 neboli vlastníkami garáže a parc. č. XXXX/XX o výmere 22 m², sa vypořádaval súd prvého stupňa vo svojom druhom výroku tak, že v tejto časti je kúpna zmluva zo 17. apríla 1997 čiastočne neplatná a v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa už nadobudol právoplatnosť. Z týchto dôvodov potom odvolací súd podľa § 220 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej, žalobe vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu žalobcov aj v tejto časti zamietol.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie žalobcovia, v ktorom navrhli rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodosť § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p., keď podľa ich názoru odvolací súd vec nesprávne právne posúdil a nesprávne zistil skutkový stav veci. V dôvodoch svojho rozsiahleho dovolania doslovne zopakovali podstatné časti svojich predchádzajúcich podaní predložených v rámci konania pred súdom prvého stupňa i odvolacieho konania, tiež v predchádzajúcom dovolaní proti prvému rozhodnutiu odvolacieho súdu, podali rozbor formálnej a materiálnej vykonateľnosti rozsudku a zopakovali svoje námietky týkajúce sa nevykonateľnosti rozhodnutia vydaného v konaní vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 14 Cb 399/2001. Uviedli, že „odvolací súd materiálne nevykonateľný rozsudok pre jeho nezrozumiteľnosť a nejasnosť, resp. chybnosť označenia právneho úkonu, nahradil za každú cenu výkladom, aby formálne aplikoval ustanovenie § 159 ods. 2 O.s.p. a tak potlačil princíp základného práva na súdnu a inú právnu ochranu vyjadrený v čl. 46 ústavy.“ Opätovne namietali, že vo výroku rozsudku Okresného súdu Lučenec sp. zn. 14 Cb 399/2001 je predmet konania označený nejasne, nevýstižne a nezrozumiteľne, a tento nedostatok nemožno odstrániť ani výkladom, preto rozhodnutie „fakticky nemôže prejsť žiadne účinky“. Zopakovali výklad ustanovení § 155 - § 157 a § 159 O.s.p., z ktorého potom vyvodili záver o nemožnosti viazanosti súdu takýmto výrokom. Namietli tiež, že otázka vydržania vlastníctva k časti nehnuteľnosti (garáž s pozemkom - pozn. dovolacieho súdu) žalovaným 2/ nebola predmetom konania vedeného pod sp. zn. 14 Cb 399/2001. Uviedli ďalej, že odvolací súd z titulu aplikácie § 159 ods. 2 O.s.p. nechcel posúdiť a zároveň uznať neplatnosť mandátnej zmluvy, na ktorú sa podľa žalobcov odvolávala neplatná kúpna zmluva, pričom žalobcovia majú za to, že otázka neplatnosti mandátnej zmluvy a splnomocnenia nebola v konaní 14 Cb 399/2001 vôbec napádaná, preto ide o novú skutočnosť, na ktorú mal súd v tomto konaní prihliadať, pretože v predchádzajúcom konaní sa žalobcovia nedomáhali, aby súd ako predbežnú otázku riešil neplatnosť mandátnej zmluvy a preto nie je správny záver odvolacieho súdu, že ide o „nový názor“ žalobcov. Nesúhlasili ani s názorom odvolacieho súdu, že ohľadom časti týkajúcej sa garáže ide o čiastočnú neplatnosť kúpnej zmluvy, pretože cena garáže nemohla byť súčasťou určenia ceny, nakoľko súhrn cien zvyšných nehnuteľností nebolo možné oddeliť od uvádzanej ceny. Cena zvyšných nehnuteľností je preto nezistiteľná a preto je kúpna zmluva absolútne neplatná. Novou skutočnosťou, ktorú odvolací súd taktiež nesprávne právne posúdil je otázka absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu nedodržania ustanovenia § 40 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd nesprávne zistil, že zmluva bola pevne zošitá šnúrou, a že podpisujúci predávajúci nemal k dispozícii pri podpise len nezošitú piatu stranu zmluvy. Namietol, že odvolací súd bez vykonania potrebného dokazovania ustálil, že napadnutá zmluva je v súlade s ust. § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka napriek tomu, že z listinného dôkazu je zrejmé, že zmluva netvorí technickú jednotu a je zopnutá len sponou, pričom poukázali na Stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Cpj 33/01 z 3. októbra 2001, ktoré následne podrobne v odôvodnení dovolania rozobrali vo vzťahu k predmetnej kúpnej zmluve, pre ktoré dôvody navrhli dovolaním napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcov navrhla dovolanie žalobcov ako nedôvodné

zamietnuť. Uviedla, že odvolací súd sa riadne vypořiadal s otázkou záväznosti rozsudku sp. zn. 14 Cb 399/2001, ktorým bola riešená otázka neplatnosti kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997. Žalobcovia mali v predchádzajúcom konaní k dispozícii všetky opravné prostriedky na svoju obranu. Z dôvodu iného právneho posúdenia veci nie je možné prelomiť zásadu viazanosti súdu predchádzajúcim právoplatným rozsudkom. V konaní o neplatnosť kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997 boli vyriešené otázky platnosti kúpnej zmluvy, mandátnej aj záložnej zmluvy a to tak, že tieto zmluvy sú platné. Iné posúdenie týchto otázok preto neprichádza do úvahy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorí sú zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p., môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmal dovolací súd, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je takouto vadou, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolatelia žiadnu z týchto vád nenamietali a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. preto nie je daný.

Žalobcovia v dovolaní namietali, že v konaní došlo k inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Žalobcovia inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci vyvodzovali z toho, že odvolací súd nesprávne vychádzal z názoru, že zaoberaním sa otázkou neplatnosti kúpnej zmluvy by porušil viazanosť právoplatným rozhodnutím súdu, uloženú v ustanovení § 159 ods. 2 O.s.p., v dôsledku čoho je konanie postihnuté aj vadou podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. V tejto súvislosti uviedli, že túto otázku si pre účely tohto konania ako predbežnú mal súd vyriešiť sám a to „z dôvodu nedostatku materiálnej právoplatnosti inak formálne právoplatného rozsudku“. S týmto

názorom dovolateľov, však súhlasiť nemožno.

Podľa § 159 ods. 1 O.s.p., doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný.

Podľa § 159 ods. 2 O.s.p., výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého.

Podľa § 159 ods. 3 O.s.p., len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Podľa § 135 ods. 1 O.s.p., súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov, a kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti a o zápise základného imania; súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovom konaní.

Podľa § 135 ods. 2 O.s.p., inak otázky, o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám. Ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd z neho vychádza.

Rozsudok vyslovujúci, že určitý právny vzťah alebo právo (ne)existuje, tvorí pre adresátov tohto rozhodnutia označených v ustanovení § 159 ods. 2 O.s.p. prekážku právoplatne rozhodnutej veci (§ 159 ods. 3 O.s.p.). Účinky tohto právoplatného rozhodnutia sa vzťahujú na účastníkov konania, v ktorom bolo vydané. Jeho výrok je tiež záväzný pre súdy a iné štátne orgány a to aj vtedy, ak ako predbežnú otázku posudzujú právny vzťah medzi týmito účastníkmi, ktorý sa vyriešil uvedeným právoplatným súdnym rozhodnutím (por. Števček, Ficová a kol., Občiansky súdny poriadok, Komentár, Praha 2009, str. 425). Z procesného hľadiska sú právoplatné súdne rozhodnutia záväzné ako prejav autoritatívnej vôle súdu pri výkone súdnictva.

Žalobca, ktorý bol účastníkom konania, v ktorom súd vydal právoplatné rozhodnutie, ktorým určil, či tu určitý právny vzťah alebo právo (ne)existuje, je týmto rozhodnutím (jeho výrokom) viazaný a preto sa nemôže v inom súdnom konaní úspešne domáhať toho istého určenia, o ktorom už raz bolo právoplatne rozhodnuté. Ak by tak urobil, zastavením takéhoto nového konania súdom sa prejavia účinky právoplatne rozhodnutej veci podľa § 159 ods. 3 O.s.p. Pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, súd je v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama) týmto vyriešením viazaný (ustanovenie § 159 ods. 2 O.s.p. predstavuje totiž vo vzťahu k ustanoveniu § 135 ods. 2 druhá veta O.s.p. osobitnú procesnú úpravu). Súd preto nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie vzťahu medzi tými istými účastníkmi, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté.

Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (por. uznesenie z 29. apríla 2010 sp. zn. 1 Cdo 133/2009, uznesenie z 25. apríla 2012 sp. zn. 5 MCdo 16/2010), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č.k. II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku konajúci všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné

rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu.

Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. Klásť si takúto otázku je nielen zbytočné, táto otázka je úplne nepatričná (nemá byť prečo položená). So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia je akékoľvek „nové“ právne posudzovanie právoplatného súdneho rozhodnutia v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov vylúčené (nepripustné). Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonodarcom v citovanom ustanovení § 159 ods. 2 O.s.p. V prípadoch, kde súd spomenutý prejudiciálny účinok (vplyv právoplatného rozhodnutia vydaného v občianskom súdnom konaní založený na záväznosti tohto rozhodnutia aj v ďalšom občianskom súdnom konaní tých istých účastníkov) ignoruje, t.j. ak nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah (rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), dochádza k nerešpektovaniu záväzného súdneho rozhodnutia, čo je v rozpore aj so základným zákonom štátu. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy totiž „štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Podľa čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., (ďalej „listina“), „štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom ktorý ustanoví zákon“. Všeobecný súd nerešpektujúci predchádzajúce právoplatné súdne rozhodnutie vo veci, ktoré predstavuje predbežnú otázku v nasledujúcom občianskom súdnom konaní, vybočuje z medzí vytýčených čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny a porušuje tým právo na spravodlivý proces a právo na súdnu ochranu (čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny). Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti; zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane stavu právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť. Vo veci *Brumărescu proti Rumunsku* z 28. októbra 1999 ESLP dospel k záveru, že súčasťou práva na spravodlivý proces je tiež princíp právnej istoty. Upresnil, že právna istota predpokladá rešpektovanie princípu právnej moci, teda konečnej povahy súdnych rozhodnutí. Podľa tohto princípu žiadna zo strán nemá právo žiadať preskúmanie právoplatného a vykonateľného rozsudku len za tým účelom, aby sa domohla nového posúdenia veci a nového rozhodnutia. Prieskum sa nesmie stať maskovaným odvolaním a púha skutočnosť, že môžu existovať dva rôzne pohľady na rovnakú záležitosť, nie je dostatočným dôvodom na nové rozhodnutie veci. Od tohto princípu je možné sa odchýliť len v prípade, že pre to existujú podstatné a naliehavé dôvody (por. *Ryabykh proti Rusku* z 24. júla 2003, č. 52853/99, § 52). V rozpore s princípom právnej istoty by však v zásade nemali byť mimoriadne opravné prostriedky proti (síce) právoplatným rozhodnutiam, ktoré sú (ale) dané k dispozícii obom stranám konania v presne definovaných prípadoch a ktorých využitie je striktne časovo obmedzené (por. 000 *Link Oil SPB proti Rusku*, rozhodnutie, 25. júna 2009, č. 42600/05, oddiel A).

Z obsahu spisu vyplýva, že Okresný súd Lučenec rozsudkom z 26. októbra 2009 zamietol žalobu žalobcov voči žalovanému 2/, keď dospel k záveru, že žalovaný 2/ nadobudol vydržaním v roku 1996 (t.j. ešte pred podpisom kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997 - pozn. dovolacieho súdu) vlastníctvo k nehnuteľnosti zap. na LV č. XXXX. kat. úz. H. - radová garáž súp. č. XXXX postavenej na parc. č. XXXX/XX spolu s KN parc. č. XXXX/XX o výmere 22 m², a v tejto časti nadobudol rozsudok okresného súdu právoplatnosť. Vo zvyšnej časti žalobe vyhovel a určil, že žalobcovia sú vlastníckmi nehnuteľnosťami zapísaných na LV č. XXXX k. ú. H., rodinný dom, súp. č. XXX. na KN parc. č. XXXX spolu s KN parc. č. XXXX, zastavaná plocha o výmere 207 m², rodinný dom súp. č. XXXX postavený na KN parc. č. XXXX spolu s KN parc. č. XXXX, zastavaná plocha o výmere 174 m², KN parc. č. XXXX, zastavaná plocha o výmere 57 m² a KN parc. č. XXXX., zastavaná plocha o výmere 47 m², v podiele 1/1, keď dospel k záveru, že v tomto konaní vznikla súdu povinnosť konať a rozhodnúť o návrhu žalobcov, keď nie je daná prekážka rozhodnutej veci podľa § 159 ods. 3 O.s.p. a to napriek tomu, že rozsudkom Okresného súdu Lučenec z 26. marca 2003 sp. zn. 14 Cb 399/2001 bola žaloba žalobcov voči tam žalovaným 1/ UniBanke, a.s. Bratislava (právnej nástupkyňi POĽNOBANKY, a.s.) a

2/ Matici Slovenskej, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997, ktorou boli predmetné nehnuteľnosti prevedené na žalovanú Maticu Slovenskú, zamietnutá. Krajský súd v Banskej Bystrici v poradí druhým rozsudkom z 28. novembra 2012 sp. zn. 17 Co 366/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej, vyhovujúcej časti zmenil a žalobu aj v tejto časti zamietol, keď dospel k záveru, že výrok rozsudku sp. zn. 14 Cb 399/2001 je preň záväzný.

Uvedený názor odvolacieho súdu je potrebné považovať za správny. V predmetnej veci odvolací súd pri právnom posúdení veci vo vzťahu k rozhodnutiu Okresného súdu Lučenec sp. zn. 14 Cb 399/2001 vychádzal z ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p., že výrok právoplatného rozsudku, v ktorom bola riešená otázka platnosti kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997, je vo vzťahu žalobcov a žalovanej 1/ ako účastníkov takého konania záväzný a je preto záväzný aj pre súd v konaní o určenie vlastníctva. Niet pochyb o tom, že zmenený okruh účastníkov zakladá povinnosť súdu znovu vec posúdiť tiež z hľadiska preukázaných tvrdení nových účastníkov (v prejednávanej veci žalovaný 2/), avšak pri súčasnom rešpektovaní k predchádzajúcemu rozhodnutiu o vzťahoch pôvodných účastníkov konania. Pokiaľ súd takto nepostupuje, nemožno jeho postup považovať za zlučiteľný so zásadami spravodlivého procesu, predovšetkým s príkazom vnútornej nerozpornosti právneho poriadku. Celková harmónia súdnych rozhodnutí podmieňuje dôveru v právo, bez ktorej by právo bolo len písaným textom. Tento postup, resp. výklad ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p. v naznačených princípoch vyplýva z požiadavky právnej istoty (vyplývajúceho z čl. 1 ods. 1 ústavy) a treba ho rešpektovať ako súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 36 ods. 1 listiny).

Dovolací súd považuje na tomto mieste za potrebné zdôrazniť, že Okresný súd Lučenec rozsudkom z 26. marca 2003 sp. zn. 14 Cb 399/2001 žalobu žalobcov voči žalovaným 1/ Unibankе a.s. Bratislava (právnej nástupkyňi Poľnobanky a.s.) a 2/ Matici Slovenskej, ktorou sa domáhali určenia, že kúpna zmluva zo 17. apríla 1997 medzi žalobcom 1/ ako predávajúcim, zastúpeným žalovaným 1/ a žalovaným 2/ ako kupujúcim a žalovaným 1/ ako záložným veriteľom, ktorej predmetom sú nehnuteľnosti zap. na LV XXXX, kat. úz. a obce H., ako pozemky KN parc. č. XXXX, zast. pl. o výmere 207 m², KN parc. č. XXXX, zast. pl. o výmere 174 m², KN parc. č. XXXX, zast. pl. o výmere 57 m², KN parc. č. XXXX, zast. pl. o výmere 47 m², KN parc. č. XXXX/XX., zast. pl. o výmere 21 m², a rodinný dom súp. č. XXX., postavený na KN parc. č. XXXX, rodinný dom súp. č. XXXX, postavený na parc. č. XXXX., garáž súp. č. XXXX, postavená na KN parc. č. XXXX/XX, je neplatná, zamietol. Na odvolanie žalobcov, Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 6. februára 2004 sp. zn. 43 Cob 339/2003, napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 27. júna 2005 sp. zn. 2 MOBdo 3/2004 mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Lučenec z 26. marca 2003 sp. zn. 14 Cb 399/2001 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. februára 2004 sp. zn. 43 Cob 339/2003, zamietol. Napokon, Okresný súd Lučenec uznesením z 19. apríla 2006 sp. zn. 14 Cb 255/2005 návrh žalobcov na obnovu konania vo veci sp. zn. 14 Cb 399/2001 zamietol a Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcov napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa uznesením z 19. septembra 2006 sp. zn. 41 Cob 149/2006, potvrdil. Následne sa žalobcovia predmetnou žalobou z 10. decembra 2007 domáhajú určenia, že sú vlastníckmi hore uvedených nehnuteľností.

Ak teda odvolací súd v skutkových pomeroch danej veci vychádzal zo záveru o viazanosti vyššie uvedenými rozsudkami Okresného súdu Lučenec, Krajského súdu v Banskej Bystrici a napokon Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, postupoval tak v súlade s ustanovením § 159 ods. 2 O.s.p. ale tiež s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, z ktorej vyplýva, že zmenený okruh účastníkov zakladá povinnosť súdu znovu vec posúdiť z hľadiska preukázaných tvrdení nových účastníkov, umožniť im podieľať sa na dokazovaní takých tvrdení, ktoré nemohli byť v predchádzajúcom konaní uplatnené, avšak pri súčasnom rešpektovaní k predchádzajúcemu rozhodnutiu o vzťahoch pôvodných účastníkov konania.

Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom dovolateľov, podľa ktorého aplikácia ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p. v prejednávanej veci neprichádza do úvahy z dôvodu, že rozsudok Okresného súdu Lučenec sp. zn. 14 Cb 399/2001 je materiálne nevykonateľný pre jeho nezrozumiteľnosť, pretože z petitu žaloby

žalobcov a tiež z výroku uvedeného rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že predmetom konania bola kúpna zmluva zo 17. apríla 1997, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti vo výroku rozsudku presne špecifikované, ku ktorým vlastnícke právo nadobudla Matica Slovenská, ktoré skutočnosti dávajú dostatočne jasnú odpoveď na otázku, čo bolo predmetom konania a o čom súd rozhodol.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu tiež v tom, že žalobcovia v tomto konaní neuplatnili také nové skutočnosti, na ktoré by bolo potrebné brať osobitný zreteľ, a pre ktoré by výnimočne neprichádzala do úvahy aplikácia ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p. vo vzťahu žalobcov a žalovanej 1/. Žalobcovia totiž v tomto konaní uplatňovali tie isté argumenty, ktoré použili v pôvodnom konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a navyš len argumenty, ktoré v pôvodnom konaní nepovažovali za rozhodujúce, či potrebné uviesť, príp. ich uviesť opomenuli, čo ich však nečiní novými skutočnosťami. Novou skutočnosťou, na ktorú bol súd povinný v tomto konaní prihliadať bola skutočnosť, že žalovaný 2/ nadobudol vlastníctvo k časti nehnuteľností ešte pred podpisom kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997 vydržaním, s ktorou skutočnosťou sa vyporiadal už súd prvého stupňa, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa (jeho druhý výrok) nadobudol právoplatnosť a nebol predmetom odvolacieho ani dovolacieho konania.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že žalobcovia neopodstatnene napadli rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a keďže neboli zistené ani iné vady konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalovanej 1/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd priznal žalovanej 1/ náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokáta za jeden úkon právnej služby, ktorú jej poskytol vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu žalobcov (§ 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách advokátov za poskytnutie právnych služieb). Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vo výške 712,05 Eur, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu § 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 7,81 Eur), plus 20 % DPH predstavuje spolu 862,87 Eur.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.